

ΑΙ ΑΠΟΚΡΕΩ ΕΝ ΒΕΝΕΤΙΑ.

(Ἐκ τῶν ἐν τῷ Παρνασσῷ χειμερινῶν διαλέξεων
περὶ Βενετίας).

ΑΙ κυριώτεροι τῶν ἑορτῶν τῆς ἑορτοχαροῦς Βενετίας εἶνε αἱ Ἀπόκρεω αὐτῆς. Καὶ σήμερον ἀκόμη ἡ Βενετία ἔχει τόσον ζω-
ηρὰς τὰς Ἀπόκρεω, ὥστε εἶνε ἄξια ἐπισκέψεως καὶ χάριν αὐτῶν. Βεβαίως ὑπερτερεῖ ἀπὸ τοῦ παρελθόντος αἰῶνος τὴν Βενετιαν ὡς πρὸς τὰς Ἀπόκρεω ἢ Ῥώμη καὶ κατὰ τὰς τελευταίας δεκαετηρίδας ἡ Νίκαια, ἀλλὰ κατὰ τοὺς παρελθόντας αἰῶνας, ἰδίως ἀπὸ τοῦ δεκάτου ἑκτου καὶ κατὰ τὸν δέκατον ἑβδομον καὶ ὄγδον, οὐδεμία πόλις τοῦ κόσμου, οὐδ' αὐτὴ ἡ Ῥώμη, ἠδύνατο νὰ φθάσῃ τὴν λαμπρότητα καὶ τὴν ζωὴν τὴν βασιλεύουσαν κατὰ τὰς Ἀπόκρεω ἐν Βενετία. Καὶ τοῦτο διότι πάντες μεταμφιάζονται, ἄνδρες καὶ γυναῖκες, γέροντες καὶ πρεσβύτερες, παῖδες καὶ βρέφη μικρά. Ἀκόμη καὶ τὴν σήμερον κατὰ τὰς ἡμέρας τῶν Ἀπόκρεω, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον κατὰ τοὺς παρελθόντας αἰῶνας, αὐταὶ αἱ μητέρες, μεταβαίνουσαι εἰς τὴν ἀγορὰν χάριν ὀψωνίων, ἐπετελοῦν τὸ ἔργον τοῦτο μετημφιασμένοι, προσωπεισφόρα δὲ καὶ μετημφιασμένα ἦσαν καὶ αὐτὰ τὰ βρέφη ἅτινα συμπαρελάμβανον ἐπὶ τῆς μητρικῆς αὐτῶν ἀγκάλης. Ἄλλως τὸ προσωπεῖον ἦτο οὕτως εἰπεῖν συμφυὲς εἰς τὸν Βενετὸν τῶν παρελθόντων αἰώνων, καὶ τοῦτο ἕνεκα τῆς ἰσότητος ἣν ἐπέφερε μεταξὺ τῶν πολιτῶν τῶν διαφόρων τάξεων. Τὸ δὲ δικαίωμα τοῦ φέρειν προσωπεῖον ἦτο γενικώτατον καὶ ἀνεγνωρισμένον ἐν Βενετία εἶ-

περ που ἀλλαχοῦ. Ἡ πολυζήτητος διὰ τοὺς Βενετοὺς ἰσότης ἐπετυγχάνετο ἐξωτερικῶς διὰ τοῦ προσωπείου. Δι' αὐτοῦ ἠδύνατο νὰ καταβῇ ὁ πατρίκιος μέχρι τοῦ ἀνθρώπου τοῦ δήμου, καὶ ὁ λαϊκὸς νὰ αναβῇ πρὸς τὸν πατρίκιον. Δὲν ὑπῆρχον πλέον εὐγενεῖς καὶ πένητες ὑπὸ τὸ προσωπεῖον. *Kyria prosopis* (*siora maschera*) ἦτο ἡ προσωπώνησις πρὸς πάντα προσωπειοφόρον. Τὸ ἄγνωστον ἐγέννα τὴν ἰσοτιμίαν τοῦ πολυταλάντου καὶ τοῦ ἐπαίτου, τοῦ εὐπατρίδου καὶ τοῦ ἀποχειροβιώτου.

Ὁ δὲ χρόνος τῶν Ἀπόκρεω, ἃν ὑπολογίσωμεν ὅλας τὰς ἡμέρας τῆς προσωπειοφορίας καὶ τῶν λαϊκῶν διασκεδάσεων, ἦτο μακρὸς. Ἀληθῶς ἡ προσωπειοφορία ἤρχιζεν ἤδη ἀπὸ τῆς δευτέρας ἡμέρας τῶν Χριστουγέννων καὶ ἐξηκολούθει μέχρι τῆς Τετάρτης τῆς πρώτης ἐβδομαδῆς τῆς μεγάλης Τεσσαρακοστῆς καὶ πέραν, μέχρι ὁῦτα ὅτι τῶν ἡμερῶν τῆς λεγομένης μικρᾶς Ἀπόκρεω (*Carnevalone*). Ἀλλ' ἡ μεγάλη ζωηρότης, ἡ παραρροσύνη μᾶλλον εἶπεῖν τοῦ διασκεδάζοντος βενετικοῦ λαοῦ ἤρχιζε τὴν Πέμπτην τῆς τελευταίας ἐβδομαδῆς τῆς Ἀπόκρεω.

Κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἐτελεῖτο μία τῶν περιεργωτάτων ἐορτῶν τῆς Βενετίας, ἡ λεγομένη Ταυρομαχία ἢ κυνηγέσιον τοῦ ταύρου (*Caccia del toro*), ἱστορικὸν παίγνιον περιλαμβάνον ἀγῶνα κατὰ ταύρων, ἀλλ' ὁμοῦ καὶ χοίρων. Παρίστατο δὲ εἰς τὸ θέαμα οὐ μόνον ὁ μικρὸς κόσμος τοῦ λαοῦ, ἀλλὰ καὶ ὁ κύκλος τῶν ἐπισήμων οὕτως, ὥστε ἡ Ταυρομαχία αὕτη ἦτο οἷον ἐπίσημος πανηγυρὶς τῆς κοσμοκράτορος πόλεως.

Ἐπίσημος δὲ τόπος ἐν ᾧ ἐτελεῖτο ἡ ἐορτὴ αὕτη ἦτο ἡ παρὰ τὴν πλατεῖαν τοῦ Ἀγίου Μάρκου μικρὰ πλατεῖα (*Piazzetta*). Ἀλλὰ καὶ ἀλλαχοῦ τῆς πόλεως ἐτελοῦντο τοιαῦτα θεάματα. Οὕτως ἐν τῷ μουσεῖῳ ἐκείνῳ τῆς Βενετίας, ἐν ᾧ συγκεντροῦνται αἱ ἀναμνήσεις καὶ τὰ λείψανα τοῦ ἱστορικοῦ βίου καὶ τῆς ἀρχαίας τῆς πόλεως δοξασίας,

τῷ Museo civico Correr, σώζεται χαλκογραφία παριστά-
νουσα τοιαυτὴν Ταυρομαχίαν ἐν τῷ Campo, ἥτοι τῇ πλα-
τείᾳ, τοῦ ἁγίου Ἰερωνίμου.

"Αλλως δ' αἱ ἐορταὶ τῶν Ἀπόκριεω ἐτελοῦντο κυρίως
ἐν τῇ μεγάλῃ πλατείᾳ τοῦ Ἀγίου Μάρκου. Πάντες δὲ οἱ
ξένοι οἱ ἐν τῷ χρόνῳ ἐκείνῳ παριστάμενοι ἐν Βενετίᾳ
ἐσπευδον εἰς τὴν ὥραίαν καὶ πλουσίαν πόλιν, ὅπως θαυ-
μάσωσι τὰ πολυθόρυβα πλήθη τῶν μετρηφιασμένων καὶ
συμμετάσχωσι τῆς παραφόρου χαρᾶς τῶν προσωπειοφόρων.
Τὰ χρονικὰ ἀναφέρουσι Γάλλους, Δαλμάτας, Τούρκους,
Ἑλληνας μετέχοντας τῶν ἐορτῶν ἐκείνων. Ὅταν δὲ ἀκού-
ωμεν νὰ γίνηται λόγος περὶ Ἑλλήνων, πρέπει νὰ φαν-
τασθῶμεν τοῦτο μὲν τοὺς ἐμπόρους καὶ λογίους τοὺς ἐγ-
καταστημένους ὀριστικῶς, πολλοὺς μετὰ καὶ τῆς οἰκογε-
νείας αὐτῶν, ἐν Βενετίᾳ καὶ ἔχοντας κέντρον τὴν ὀρθόδο-
ξον ἐλληνικὴν ἐκκλησίαν τοῦ Ἀγίου Γεωργίου καὶ τοὺς
πλάνητας ναυκλήρους τοὺς προσωρινῶς χάριν ἐμπορίου
προσφοιτῶντας εἰς τὴν βασιλίσσαν τῶν θαλασσῶν, τοὺς
Κρήτας, Ἡπειρώτας καὶ ἄλλους Ἑλληνας λογίους τοὺς
ἀποζωντας ὡς βιβλιογράφους ἢ ἀργότερον τυπογράφους μα-
κρὰν τῆς ὑπὸ τοὺς Τούρκους δουλευούσης γενετείρας ἐν τῇ
πόλει ἐκείνῃ τῇ ἐλευθέρᾳ, πρὸς ἣν πολλοὶ τῶν Ἑλλήνων τὸ
μὲν πρῶτον εἶχον ἀνταγωνισθῆ ὡς πρὸς τύραννον, τέλος δὲ
εἶχον προσκολληθῆ ὡς πρὸς μητέρα.

Πάντα τὰ ἔθνη ἐθεώρουσαν ἀναγκαῖον νὰ συμμετάσχωσι
τῶν λαμπρῶν ἐκείνων ἐορτῶν. Ἐννοεῖται δὲ, ὅτι ἡ ἀστυ-
νομία περὶ ἐνὸς καὶ μόνου ἐφρόντιζεν, ἢ μᾶλλον, ἐκτελοῦσα
τοὺς νόμους τῆς βενετικῆς πολιτείας, διὰ πάσης μερίμνης
ἐμελέτα περὶ ἐνὸς καὶ μόνου, πῶς νὰ προστατεύῃ τοὺς
προσωπειοφόρους. Ὁ ἄνευ προσωπείου ξένος δὲν ἦτο τό-
σον ἀσφαλὴς ὅσον ὁ φέρων προσωπεῖον, καὶ ταῦτα διότι ὁ
προσωπειοφόρος ἐθεωρεῖτο ἀνὴρ σεβαστός. Ἀλλως δὲ ἡ ζωη-
ρότης ἢ ἐπικρατοῦσα ἐν τῇ πλατείᾳ τοῦ Ἀγίου Μάρκου

οὐδ' εἰς αὐτοὺς τοὺς κλέπτας ἐπέτρεπε νὰ μετέλθωσι τὸ ἔργον αὐτῶν, διότι καὶ αὐτοὶ μεταμφιαζόμενοι παρεσύροντο ὑπὸ τῆς καθολικῆς χαρμωσύνης καὶ παραζήλης καὶ οἰκνεῖ ἐλθισμόνουν τὸ ἔργον αὐτῶν ἀπέναντι τῆς νευρικῆς ἐκείνης εὐφροσύνης τοῦ βενετικῆς λαοῦ.

Οἱ *σαλιμπάγκοι*, οἱ *πουλιτσινέλλοι*, οἱ *ἀρλεκίνοι*, τὰ διάφορα εἶδη τῶν μετημφιασμένων εἴτε κατ' ἄτομον εἴτε κατὰ πυκνοὺς ὀμίλους ἐπλήρουν τὴν μεγάλην πλατεῖαν τῆς Βενετίας. Παραστάσεις δεξιὰ, παραστάσεις ἀριστερά. Τὸ προσωπεῖον ἐκάλυπτεν ὄχι μόνον τὰ πρόσωπα, ἀλλὰ καὶ τὰς σκέψεις καὶ τὰς προθέσεις τῆς καρδίας. Σκευωρία βυσσοδομευθεῖσαι πρότερον εὗρισκον τὴν λύσιν κατὰ τὰς ἡμέρας ἐκείνας, καὶ ἡ ἐρωτοτροπία οὐδέποτε ἐπετύγχανε τοῦ σκοποῦ αὐτῆς λυσιτελέστερον καὶ πανουργότερον ἢ κατὰ τὰς ἡμέρας τῶν Ἀπόκριων ἐν τῇ πλατεῖᾳ τοῦ Ἀγίου Μάρκου.

Οἱ πατρίκιοι φέροντες προσωπεῖον καὶ ἐνδεδυμένοι ἴδιον μανδύαν ὀνομαζόμενον *Μπάοντα* (*Bauta*) ἠδύναντο νὰ εἰσέλθωσιν ἰπουδήποτε. Τὸ αὐτὸ δὲ δικαίωμα εἶχεν οὐχ ἥττον καὶ ὁ κάτω λαός, ὅστις προσωπειοφορῶν ἠδύνατο νὰ εἰσέλθῃ καὶ εἰς αὐτὰς τὰς αἰθούσας τῶν μεγάρων τῶν Βενετῶν εὐπατριδῶν. Ἦτο δὲ ἡ *bauta* ἥτις ἐλέγετο καὶ *tabarro*, μικρὸς μανδύας ἐκ μελαίνης μετάξης, ἐπὶ τὰ στέρνα καὶ τοὺς ὤμους μόνον ἐπιρριπτόμενος, καλύπτων δ' οὐχ ἥττον καὶ τὴν κεφαλὴν, ἐφ' ἧς ἐστήριζεν αὐτὸν ὁ τρίκωχος πῖλος. Ἦτο λοιπὸν κατὰ ταῦτα ἡ *bauta* ἡ ἀρχὴ τοῦ *δομίνου* τῶν προσωπειοφόρων τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων καὶ, ὡς τοῦτο, ἀνεπλήρου τὴν χρῆσιν χαρκατηριστικῶν εἰδικῶν ἐνδυμασιῶν, ἐπιτιθέμενον συνήθως ἐπ' αὐτῶν τῶν κοινῶν φορεμάτων τοῦ φέροντος αὐτό. Ἄλλως δὲ καὶ τὸ *δόμινον* ἔχει ἰταλικὴν καὶ ἰσπανικὴν τὴν ἀρχήν. Ἄλλ' οὔτε ἡ χρῆσις αὐτοῦ οὔτε τὸ σχῆμα ἦσαν τὸ πρῶτον οἷα τὴν σήμερον. Κατὰ τοὺς μεσαιωνικοὺς χρόνους *δόμινον*

ὠνομάζετο ἐν Ἰταλίᾳ καὶ Ἰσπανίᾳ ἀπὸ τῆς προσηγορίας τῶν ἰσρωμένων (*domino* ἐκ τοῦ λατινικοῦ *dominus* τοῦ σημαίνοντος κατ' ἐξοχὴν τὸν κύριον) τὸ μέγα χειμερινὸν περιτραχήλιον ὅπερ οὗτοι ἔφερον συναπτομενον πρὸς εὐρεῖαν κουκοῦλλαν (τὸ *capuccio* ἐκεῖνο ἐξ οὗ τὸ ὄνομα τῶν Καπουτσίνων), δι' οὗ ἐκαλύπτετο τὸ ἄνω μέρος τοῦ σώματος, ἡ κεφαλὴ καὶ τὸ πρόσωπον πρὸς ἀποφυγὴν τοῦ ψυχροῦ καὶ τοῦ ἀνέμου. Ἡ δὲ σημερινὴ χρῆσις παρὰ τοῖς προσωπειοφόροις καὶ ἡ εἰς τὸ παρ' ἡμῖν δόμινον μεταφορὰ τοῦ ὀνόματος ἔγεινε μόνον κατὰ τὸ δεύτερον ἡμῖς τοῦ δεκάτου ἑκτοῦ αἰῶνος.

Τὸ δὲ προσωπεῖον δὲν εἶνε βεβαίως νέα ἀνακάλυψις. Τὸ ἐγίνωσκον ἤδη οἱ ἀρχαῖοι Αἰγύπτιοι καὶ οἱ λαοὶ τῆς προσθίας Ἀσίας, ἐνωρὶς δὲ παρέλαβον αὐτὸ οἱ Ἕλληνες καὶ οἱ ἀρχαῖοι ἰταλικοὶ λαοί. Ἐν τοῖς τάφοις τῶν Μυκηνῶν ἔχουσιν εὐρεθῆ προσωπεῖα ἐκ χρυσοῦ ἐλάσματος, ἅτινα πᾶς τις εἶδεν ἢ δύναται νὰ ἴδῃ ἐν τῷ κεντρικῷ μουσεῖῳ τῶν Πατησίων. Ἀλλὰ τὰ προσωπεῖα τῶν νεωτέρων χρόνων εἶνε διάφορα καὶ ἐκ διαφόρου ὕλης τῶν παρὰ τοῖς ἀρχαίοις χρόνοις, ὧν ἐγίνετο χρῆσις κυρίως μὲν ἐν τῷ θεάτρῳ, ἀλλὰ καὶ κατὰ τινὰς πομπὰς καὶ ἐορτάς. Τῶν νεωτέρων δὲ τούτων ἐκ κηροῦ, ναστοχάρτου, μετὰξῃς ἢ ὀθόνης προσωπειῶν ἡ ἀρχὴ πρέπει νὰ ζητηθῇ ἐν Βενετίᾳ καὶ συνδέεται πρὸς τὰς φαιδράς αὐτῆς Ἀπόκρεω. Καὶ τοῦτο δὲ δὲν πρέπει νὰ λησμονήσωμεν, ὅτι ἐν Ἰταλίᾳ, ἐνθα ἡ χρῆσις τοῦ προσωπειοῦ παρουσιάζεται ἤδη τὸν δέκατον τέταρτον αἰῶνα, ἐγίνετο χρῆσις αὐτοῦ καὶ ὑπὸ κυριῶν ὑψηλῆς περιωπῆς χάριν προφυλάξεως τοῦ δέρματος ἀπὸ τῶν ἀτμοσφαιρικῶν ἐπηρεϊῶν, καθ' ὃν τρόπον τινὲς τῶν γυναικῶν τῶν ἐλληνικῶν νήσων φοροῦσιν ἀκόμη καὶ τὴν σήμερον χειρόκτια κατὰ τινὰς τῶν γεωργικῶν ἐργασιῶν, εἷα δύναται νὰ ἴδῃ ὁ βουλούμενος ἐν τῷ μουσεῖῳ τῆς Ἱστορικῆς καὶ Ἐθνολογικῆς Ἑταιρίας.

Ἦσαν δὲ τὰ προσωπεῖα ὧν ἐγίνετο χρήσις ἐν Βενετίᾳ παντοῖα, εἴτε προσαρμοζόμενα πρὸς τὴν καθ' ὅλου ἐνδυμασίαν ἣν ἔφερον οἱ μετημφιασμένοι, εἴτε γελοιαστικῶς διαστρέφοντα τοὺς χαρακτῆρας τοῦ προσώπου, εἴτε ἀπλῶς καλύπτοντα τὴν ὄψιν, οἷα ἦσαν ἰδίως τὰ τῶν κυριῶν καὶ τῶν εὐπατριδῶν, ὁμοιάζοντα πρὸς τὰ τὸ ἄνω μόνον μέρος τοῦ προσώπου σκεπάζοντα μετὰ ξίνα ἢ ὀλοσηρικὰ προσωπίδια ὧν γίνεται χρήσις καὶ νῦν.

Ποικιλώτατον δὲ ἦτο τὸ πλῆθος τῶν μεταμφιέσεων ἐν Βενετίᾳ. Ἐκαστος ὑπεκρίνετο κατὰ βούλησιν ὅτι ἤρεσκεν αὐτῷ, ὅτι ἐφαντάζετο, ἐκεῖνο ἐν ᾧ ἠδύνατο τὰ μάλιστα νὰ εὐδοκιμήσῃ. Ἀληθῶς ἡ λέξις ὑπόκρισις δὲν εἶνε οὔτε ἄτοπος οὔτε ὑπερβολικὴ, προκειμένου περὶ τῶν Ἀπόκρεω τῆς Βενετίας. Ὁ Βενετὸς δὲν ἤρκειτο ἀπλῶς εἰς τὸ νὰ ἐπιρρίψῃ εἰς τὸ σῶμά του ξενότροπον ἐνδυμασίαν καὶ νὰ κρύψῃ τὸ πρόσωπον ὑπὸ τὸ προσωπεῖον. Δὲν ἔκαμνεν ὅτι πολλοὶ παρ' ἡμῖν ἐκ τῶν κατὰ τὰς Ἀπόκρεω ἐπιχειρούντων ἄνευ οὐδεμιᾶς ἄλλως ὑποχρέωσης νὰ στενοχωρήσωσιν ἑαυτοὺς ἐν τῇ μεταμφιάσει καὶ φέρωσι τὸν γέλωτα τῆς ἀηδίας εἰς τοὺς θεωμένους, καὶ πορευομένων ἀνὰ τὰς ὁδοὺς σοβαρῶς, ἄνευ ζωῆς, ἄνευ κινήσεως. Τοιοῦτοι ἀμύλητοι καὶ σοβαροὶ μετημφιασμένοι δὲν ὑπῆρχον ἐν Βενετίᾳ, ὡς ἔλειπον καὶ οἱ ἄλλοι ἐκεῖνοι οἱ δίκην καταδίκων φορτονόμενοι προσωπεῖον καὶ δάνειον ἔνδυμα καὶ περιφερόμενοι νύκτωρ εἰς τοὺς ξένους οἴκους χωρὶς νὰ γινώσκωσι κανένα, χωρὶς νὰ δύνανται νὰ εἰπῶσι μίαν λέξιν, ναῦτο-σχεδιάσωσι μίαν ἀστείότητα, νὰ πειράξωσι, νὰ γελάσωσιν αὐτοὶ καὶ κινήσωσι τὸν γέλωτα τῶν ἄλλων. Ὁ Βενετὸς ἀπ' ἐναντίας σὺν τῇ μεταμφιάσει ἐπληροῦτο ζωρότητος, ἠσθάνετο τὴν ἀνάγκην νὰ διασκεδάσῃ ἑαυτὸν καὶ τοὺς ἄλλους, εὗρισκε τὴν ὥραν νὰ μεταβληθῇ αὐτόχρημα εἰς ὑποκριτὴν, ὑποδυόμενος μετὰ τοῦ ἐνδύματος καὶ τοῦ προσωπεῖου ὅπερ ἔφερε τὸ πρόσωπον ἐκεῖνο ὅπερ

ἀνελάμβανε νὰ παραστήσῃ. Ἡ φωνή, αἱ κινήσεις, οἱ λόγοι, τὰ πάντα προσερμύζοντο πρὸς τὴν μεταμφιάσιν.

Ὁ Ἀρλεκῖνος ἦτο προσωποποιήσις ἀληθῆς τῆς τρέλας τῶν

Ἀπόκρεω. Ἡ δὲ συνάντησις δύο ἀρλεκίνων ἤγεν εἰς

ἀπαρμιλλοὺς κωμικὰς σκηνάς, εἰς γελοιασμοὺς ζωηροτά-

τους· ἦτο ἔκθυμος γελωτοποιία. Πάντες δὲ συνετέλουν

εἰς τὴν ἑξαψιν τῆς εὐφροσύνης, καὶ ἠγωνίζοντο τίς νὰ

ὑπερβάλῃ τὸν ἄλλον ἐν τῇ ἐκφράσει τοῦ κωμικοῦ. Σοβα-

ρὸς ἦτο μόνον ὅστις ἐπεζήτει τὸ κωμικὸν ἐν τῇ ὑποκρί-

σει τοῦ σοβαροῦ. Τοιοῦτοι ἦσαν οἱ μεταμφιευνόμενοι εἰς

δόκτωρας σοβοῦντας ἐπιδεικτικῶς διὰ τῆς πλατείας, εἴτι-

νες συναντῶντες ἀλλήλους συνεζήτουν ὡς δόκτωρες, ἐξε-

γείροντες τὸν γέλωτα ἐπιτυχῶς. Μόνοι δὲ οἱ μὴ δυνάμενοι

ἢ μὴ θέλοντες νὰ μεταβληθῶσιν αὐτόχρομα εἰς κωμικοὺς

ὑποκριτὰς ἐν τῷ μεγάλῳ ἐκείνῳ θεάτρῳ τῆς καθολικῆς

παραφροσύνης περιωρίζοντο εἰς διακόσμησιν τοῦ ωραίου

ἐκείνου συνόλου διὰ τῆς λαμπρότητος καὶ πολυτελείας

τῶν ἐνδυμασιῶν ἃς περιεβάλλοντο, ἐνδυμασιῶν εὐπατριδῶν

ἢ ξένων λαῶν ἐκ τῶν πολλῶν πρὸς εὖς εἶχεν ἔλθει εἰς

σχέσεις ὁ Βενετὸς πλέων διὰ τῶν πολεμικῶν πλοίων τῆς

γαλληνοτάτης πολιτείας ἢ τῶν ἐμπορικῶν ὀγκάδων εἰς τὰς

θαλάσσας τῆς Ἀνατολῆς, καὶ προσθέτοντες εἰς τὴν ζωὴν

καὶ τὸν θόρυβον νέον προσόν, τὴν κομψότητα καὶ τὴν χάριν.

Ἐκ δὲ τοῦ πλήθους τῶν ἀρεστῶν εἰς τοὺς Βενετοὺς μεταμ-

φιάσεων ἐξαίρονται ἰδίως δημοτικοί τινες τύποι ἀποθάν-

τες χαρακτηριστικοί. Τοιοῦτοι τύποι ἦσαν ὁ τῶν *gnaghe*,

ἀνδρῶν μετημφιασμένων εἰς γυναῖκας, ὁ τοῦ *mattacino*

ταχυδακτυλουργοῦ καὶ πηδητοῦ φέροντος ἑνδυμα λευκὸν

καὶ ὑποδήματα ἐρυθρά, ὁ τοῦ γελωτοποιοῦ *brighella*.

Συνετέλει δὲ εἰς τὴν ἐπιτυχίαν τῶν βενετικῶν Ἀπόκρεω

οὐ μικρὸν ἡ ἔμφυτος ζωηρότης τοῦ Βενετοῦ, τὸ φολόσκωμμον

καὶ ἡ εὐκίνησις. Οὐδὲ περιωρίζοντο αἱ Ἀπόκρεω εἰς τὴν

προσωπειοφορίαν, τὰς μεταμφιάσεις, τὸν γέλωτα καὶ τὸ

σχῶμα, ἀλλὰ μεγάλως ἐπηύξανον τὴν εὐφροσύνην του λαοῦ τὰ παντοῖα παραπήγματα νευροσπάστων, προφητῶν, ἀστρηνόμων, αὐτοσχεδίων φαρμακοπωλῶν καὶ πάντων ἐκείνων τῶν μίμων, πωλητῶν καὶ γοήτων, οἵτινες πληροῦσι τὰς λαϊκὰς πανηγύρεις καὶ ἐμπορικὰς ἀγορὰς τῶν μεγάλων πόλεων τῆς Εὐρώπης. Ἐπέστρεψε δὲ τὸ ὅλον ἡ διὰ μεγαλοπρεποῦς πομπῆς καὶ ἐν μέσῳ μεγάλου συνωστισμοῦ τοῦ πλήθους πανηγυρικῇ κατὰ τὸ πέρασ τῶν Ἀπόκρεω ἑξοδος τοῦ βασιλέως αὐτῶν, τοῦ Παντολέοντος, προπεμπομένου ἀπὸ τῆς ἀκτῆς τῶν Σκλαβούνων (Riva dei Schiavoni) εἰς τὴν Πλατεῖαν τοῦ Ἀγίου Μάρκου.

Σὺν δὲ τῇ πανηγυρικῇ ταύτῃ ἐξόδῳ τοῦ βασιλέως τῶν Ἀπόκρεω ἔληγεν οὐ μόνον ἡ ὑπαίθριος χαρμωσύνη, ἀλλὰ καὶ ἡ συνεχίζουσ' αὐτὴν διασκεδάσις ἐν τοῖς εἰδικαῖς ἐκείνοις οἴκοις τοῖς λεγομένης Ridotti καὶ Casini, ἐν οἷς ἔγινεν εἰς ἱλιγγον ἡ παραφροσύνη; ἐσπένδετο ἀφειδῶς ὁ οἶνος, ἑμαίνετο ὁ ἔρως καὶ συνήγοντο τὰ πλήθη περὶ τὴν πρᾶσινην τράπεζαν τοῦ χαρτοπαιγνίου, ἧς τραπεζῖται ἦσαν κερδοσκόποι πατρίκιοι ἢ δέσποιναι φίλοι τοῦ ἔρωτος καὶ τοῦ χρυσοῦ.

Καὶ ὅτε δ' ἐδίδετο τὸ σημεῖον τῆς παύσεως τῶν Ἀπόκρεω μετὰ τὴν μακρὰν αὐτῶν ἐν ὄλῳ διάρκειαν, καὶ ἔληγε τὸ πανδαιμόνιον ἐκεῖνο τὸ συγκλονοῦν τὰς καρδίας καὶ μεταβάλλον τὴν ὅλην Βενετίαν εἰς θέατρον διασκεδάσεων καὶ πανηγύρεων, καὶ ἤρχετο ἡ τεσσαρακοστὴ, ἔπαυε μὲν ὁ θόρυβος ὁ πολὺς καὶ ἡ ζωηρότης ἡ μεγάλη, ἀλλ' οὔτε ἡ **μπάοντα** τῶν εὐπατριδῶν οὔτε τὸ προσωπεῖον τοῦ Βενετοῦ ἀπετίθετο, ἀμφοτέρω δ' ἐχρησίμευσον κατὰ πλείστας ἐορτὰς οὕτως. ὥστε δυνάμεθα νὰ εἰπώμεν, ὅτι ὑπὲρ τὸ ἔμισυ τοῦ ἔτους ὁ Βενετὸς ἔφερε προσωπεῖον.

Ἡ Βενετία δεσπόσασα τῶν ἐλληνικῶν χωρῶν ἐπέβαλεν εἰς αὐτάς ἐπισήμως ἢ λεληθότως καὶ πολλὰ τῶν βενετικῶν ἐθίμων. Δυνάμεθα δὲ νὰ εἰπώμεν τοῦτο ἰδίως

περὶ τῆς Ἑπτανήσου, μάλιστα δὲ περὶ τῆς Κερκύρας καὶ
 ἰδιαίτατα περὶ τῆς Ζακύνθου. Ἀκόμη καὶ τὴν σήμερον
 ἐν Ζακύνθῳ τὸ προσωπεῖον εἶνε εἴπερ που ἀλλαχοῦ τῆς
 Ἑλλάδος εἰς τὸ πρόγραμμα τῆς ἡμέρας κατὰ τὸν χρόνον
 τῶν Ἀπόκρεω. Πολὺ δὲ μερίζων ἦτο ἐν τῇ νήσῳ ἡ χρῆσις
 αὐτοῦ ἐν τῷ παρελθόντι. Καὶ δὲν εἶχεν ἄδικον ὁ ξένος ἐκεῖ-
 νος περιηγητής, οὗ τῶρα λησμονῶ τὸ ὄνομα, ὅστις, ἐπι-
 σκεφθεὶς τὸν παρελθόντα, νομίζω, αἰῶνα τὴν Ζάκυνθον ἐν
 ἡμέραις Ἀπόκρεω καὶ ἰδὼν τὰς κυρίας προσωπειοφόρους
 μεταβαινούσας τὴν ἐσπέραν εἰς τὰ ἐμπορικὰ καταστήματα,
 ἔγραψεν ἀπατῶμενος, ὅτι αἱ Ζακύνθια φέρουσιν ἐν ταῖς
 ὁδοῖς διὰ παντός τοῦ χρόνου προσωπεῖον. Ἐνόμισε, φαί-
 νεται, ὅτι εὐρίσκετο ἐν τῇ Βενετίᾳ τοῦ παρελθόντος, περὶ
 ἧς θὰ ἠδύνατο νὰ λεχθῇ τὸ τοιοῦτον ἄνευ σχεδὸν μεγάλης
 ὑπερβολῆς.

ΣΠΥΡ. Π. ΛΑΜΠΡΟΣ

Παράκλησις Χριστουγεννιάτικη

Χριστούλη μου, ἄχ ! κάνε μου μιὰ χάρι
 καὶ στείλε μας τῆς Βηθλεὲμ τ' ἀστέρη
 νὰ λάμπη σὰν ὀλόφωτο ἁγιοκέρι
 τὴν νύχτα ἐδῶ ποῦ σβύνει τὸ φανάρι,
 καὶ ποῦ σκοτάδι σπείρει τὴ φοβέρα,
 διότι φεῦ ! κανέν ἀερίοφως
 δὲν καίει ἀπ' τὰ μεσάνυχτα καὶ πέρα,
 καὶ διαρκῶς τὴν νύχτα ὑποκώφως
 ἀκούεται ὁ κρότος τῶν σωματῶν
 ποῦ πῖπτουν ἐντὸς λάκκων καὶ τελμάτων.

ὦ ! κάνε μας Χριστέ, αὐτὸ τὸ ἔλεος
 καὶ φῶς τι σέ μας σὺ ὁ πολυέλαιος !...

Οἱ Ἀθηναῖοι τῶν ἀποκέντρων συνοικιῶν